

Sprawa C-555/21

Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości

Data wpływu:

9 września 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Oberster Gerichtshof (Sąd Najwyższy, Austria)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

19 sierpnia 2021 r.

Strona skarżąca (właściwie druga strona postępowania rewizyjnego przed Sądem Najwyższym, Austria):

Verein für Konsumenteninformation

Strona pozwana (właściwie strona wnosząca skargę rewizyjną do Sądu Najwyższego, Austria):

UniCredit Bank Austria AG

Przedmiot postępowania głównego

Konsumenckie umowy o kredyt związane z nieruchomościami mieszkalnymi – Przedterminowa spłata kwoty kredytu – Proporcjonalne obniżenie należnych od kredytobiorcy odsetek i kosztów, których wysokość jest zależna od okresu obowiązywania umowy, a nie kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy

Przedmiot i podstawa prawna odesłania prejudycjalnego

Wykładnia prawa Unii, art. 267 TFUE

Pytanie prejudycjalne

Czy wykładni art. 25 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/17/UE z dnia 4 lutego 2014 r. w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi i zmieniająca dyrektywy 2008/48/WE i 2013/36/UE oraz rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 należy dokonywać w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, które przewiduje, że w przypadku skorzystania przez kredytobiorcę z prawa do częściowej lub całkowitej spłaty kwoty kredytu przed upływem danego terminu, odsetki należne od kredytobiorcy i koszty, których wysokość jest zależna od okresu obowiązywania umowy, są proporcjonalnie obniżone, podczas gdy takie uregulowanie nie istnieje w odniesieniu do kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy?

Powołane przepisy prawa Unii

Dyrektywa 2014/17/UE, art. 4 i art. 25 ust. 1

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylająca dyrektywę Rady 87/102/EWG, art. 3 i art. 16 ust. 1

Powołane przepisy krajowe

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (ustawa o kredycie hipotecznym i kredycie związanym z nieruchomościami, zwana dalej „HIKrG”) (w wersji obowiązującej do dnia 31 grudnia 2020 r.): § 20 Przedterminowa spłata

(1) Kredytobiorca ma prawo, z którego może skorzystać w dowolnym momencie, do spłaty części lub całości kwoty kredytu przed upływem uzgodnionego okresu. Przedterminowa spłata całej kwoty kredytu wraz z odsetkami uznawana jest za wypowiedzenie umowy kredytowej. Odsetki należne od kredytobiorcy są zmniejszane w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu odpowiednio do zmniejszonego salda należności oraz, jeśli ma to zastosowanie, odpowiednio do skróconego w związku z tym okresu obowiązywania umowy; koszty, których wysokość jest zależna od okresu obowiązywania umowy, są proporcjonalnie zmniejszane.

Verbraucherkreditgesetz (ustawa o kredycie konsumenckim, zwana dalej „VKrG”), § 16 ust. 1

Konsumentenschutzgesetz (ustawa o ochronie konsumentów, zwana dalej „KSchH”), § 28, 29

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania

- 1 Strona wnosząca skargę rewizyjną jest stowarzyszeniem broniącym interesów konsumentów (zwanym dalej „stowarzyszeniem”). Druga strona postępowania jest instytucją kredytową i w kontaktach z konsumentami w związku z zawieraniem umów o kredyt zabezpieczony hipoteką posługuje się formularzami umów, które w rubryce „przedterminowa spłata” regulują prawo do przedterminowej spłaty kredytu przez kredytobiorcę oraz obniżenie należnych od niego odsetek i kosztów, których wysokość jest zależna od okresu obowiązywania umowy, ale zawierają następującą klauzulę: „Wyjaśnia się, że koszty dodatkowe, których wysokość jest niezależna od okresu obowiązywania umowy, nie będą zwracane, nawet w sposób proporcjonalny”.
- 2 Stowarzyszenie wniosło do Handelsgericht Wien (sądu gospodarczego w Wiedniu, Austria) przeciwko instytucji kredytowej powództwo o zaniechanie stosowania tej klauzuli oraz o opublikowanie wyroku. Sąd pierwszej instancji oddalił to powództwo i uwzględnił żądanie strony pozwanej dotyczące opublikowania wyroku oddalającego skargę. Oberlandesgericht Wien (wyższy sąd krajowy w Wiedniu, Austria) przychylił się natomiast do apelacji wniesionej przez stowarzyszenie i uwzględnił skargę w całości. Oberster Gerichtshof (Sąd Najwyższy, Austria) ma obecnie za zadanie rozpoznać skargę rewizyjną wniesioną przez instytucję kredytową od orzeczenia sądu apelacyjnego, zmierzającą do przywrócenia wyroku pierwotnego.

Zasadnicze argumenty stron postępowania głównego

- 3 Strona wnosząca skargę rewizyjną podnosi, że klauzula jest sprzeczna z art. 25 ust. 1 dyrektywy w sprawie konsumenckich umów o kredyt związanych z nieruchomościami mieszkalnymi (zwanej dalej „dyrektywą 2014/17/UE”), zgodnie z którym w przypadku przedterminowej spłaty konsument ma prawo do obniżenia całkowitego kosztu kredytu, na który składają się odsetki i koszty przypadające na pozostały okres obowiązywania umowy. Co się tyczy zasadniczo identycznego przepisu art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE Trybunał orzekł w wyroku z dnia 11 września 2019 r., Lexitor (C-383/18, EU:C:2019:702), że należało obniżyć zarówno koszty, których wysokość jest zależna od okresu obowiązywania umowy, jak i koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Orzecznictwo to należy według niej również zastosować do kredytów hipotecznych i kredytów związanych z nieruchomościami. Zdaniem strony wnoszącej skargę rewizyjną przepis § 20 ust. 1 austriackiej ustawy o kredycie hipotecznym i kredycie związanym z nieruchomościami (HIKrG), wprowadzony w ramach transpozycji dyrektywy 2014/17/UE, został oparty na przepisie § 16 ust. 1 austriackiej ustawy o kredycie konsumenckim (VKrG), przyjętym w ramach transpozycji dyrektywy 2008/48/WE. Oba przepisy przewidywały według strony wnoszącej skargę rewizyjną w przypadku przedterminowej spłaty również proporcjonalne zmniejszenie należnych od kredytobiorcy odsetek i kosztów, których wysokość jest zależna od okresu

obowiązywania umowy, ale nie zawierały żadnego uregulowania dotyczącego kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Jej zdaniem oba przepisy należy interpretować zgodnie z dyrektywą w rozumieniu wspomnianego wyżej orzeczenia Trybunału, zgodnie z którym zmniejszeniu miały podlegać również koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy.

- 4 Druga strona postępowania podniosła zarzut, że wspomniany wyrok został wydany wyłącznie w odniesieniu do dyrektywy 2008/48/WE i że nie ma on zastosowania do kredytów hipotecznych i kredytów związanych z nieruchomościami. Jej zdaniem – o ile przepisy dyrektyw i ustaw, które je transponują, są prawie identyczne – o tyle należy jednak dokonać rozróżnienia ze względu na szczególne cechy umów hipotecznych oraz przy uwzględnieniu różnic w zawartych w obu dyrektywach definicjach całkowitego kosztu kredytu. Zdaniem drugiej strony postępowania w przypadku kredytów hipotecznych i kredytów związanych z nieruchomościami koszty, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, są znacznie wyższe. Jej zdaniem wyrok w sprawie Lexitor nie miał zatem wpływu na klauzulę. Nawet przyjmując inny punkt widzenia, § 20 ust. 1 HIKrG, ze względu na swoje jasne brzmienie i jasną wolę ustawodawcy, nie może być interpretowany w tym sensie w sposób zgodny z dyrektywą, gdyż brak tutaj niezamierzonej luki w prawie.

Zwięzłe uzasadnienie odesłania

- 5 Orzeczenie Oberster Gerichtshof (Sądu Najwyższego, Austria) nie podlega zaskarżeniu według prawa wewnętrznego (art. 267 TFUE). W takim przypadku z orzecznictwa Trybunału wynika, że sąd krajowy, do którego wniesiono powództwo, powinien co do zasady ocenić zarówno niezbędność wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym, jak i znaczenie pytań dotyczących prawa Unii, które ma przedstawić Trybunałowi. Izba nie podziela stanowiska sądu apelacyjnego, zgodnie z którym wykładnia art. 25 dyrektywy 2014/17/UE jest na tyle oczywista, że należy uznać, że mamy do czynienia z acte clair.
- 6 W wyroku w sprawie Lexitor Trybunał stwierdził w pkt 36, że art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta. Celem tej dyrektywy jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony konsumentów (pkt 29). Objęcie obniżką całkowitego kosztu kredytu kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, nie stanowi nieuzasadnionego uszczerbku dla kredytodawcy, ponieważ art. 16 ust. 2 dyrektywy 2008/48/WE przewiduje jego prawo do rekompensaty za ewentualne koszty bezpośrednio związane z przedterminową spłatą kredytu. W ocenie sądu odsyłającego istnieją argumenty przemawiające za interpretacją art. 25 ust. 1 dyrektywy 2014/17/UE zgodnie z kryteriami wyroku Lexitor, jak również argumenty przeciwko niej.

- 7 Za wykładnią w rozumieniu ww. wyroku w sprawie Lexitor przemawia przede wszystkim fakt, że brzmienie zdania drugiego art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE i art. 25 ust. 1 dyrektywy 2014/17/UE jest niemal identyczne. Cel dyrektywy 2008/48/WE polegający na zapewnieniu wysokiego poziomu ochrony konsumentów ma również zastosowanie do dyrektywy 2014/17/UE.
- 8 Istnieją jednak ważne powody przemawiające przeciwko takiej wykładni. Zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a) i b) dyrektywy 2008/48/WE, przyjętej już w 2008 r., nie stosowało się tej dyrektywy do umów o kredyt, który zabezpieczony jest hipoteką lub innym porównywalnym zabezpieczeniem na nieruchomości powszechnie stosowanym w państwie członkowskim lub który zabezpieczony jest prawem związanym z nieruchomością, a także umów o kredyt przeznaczony na sfinansowanie nabycia lub utrzymania prawa własności nieruchomości gruntowej lub istniejącego lub planowanego budynku. Zastosowanie art. 16 ust. 1 dyrektywy 2008/48/WE do przedterminowej spłaty takich kredytów hipotecznych było zatem zawsze wykluczone. Dyrektywa 2014/17/UE, przyjęta dopiero w 2014 r., po raz pierwszy określała wspólne ramy dla niektórych aspektów przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących umów obejmujących kredyt konsumencki zabezpieczony hipoteką lub w inny sposób, a związanych z nieruchomościami mieszkalnymi (art. 1 dyrektywy 2014/17/UE). Szczególną cechą umowy o kredyt hipoteczny i kredyt związany z nieruchomościami jest również to, że ten rodzaj umowy kredytowej wiąże się zazwyczaj z całym szeregiem kosztów, które nie są związane z okresem obowiązywania umowy i na których wysokość instytucja kredytowa ma niewielki wpływ, a które w ogóle nie występują w przypadku „prostych” umów o kredyt konsumencki podlegających dyrektywie 2008/48/WE. Ponieważ zgodnie z definicją zawartą w art. 4 pkt 13 dyrektywy 2014/17/UE „całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta” oznacza również jednorazowo ponoszone koszty wyceny, wpisu hipoteki do księgi wieczystej lub zwykłego poświadczenia własnoręczności podpisu, które w ramach takich umów są typowe, jednak w sensie ekonomicznym nie przynoszą ostatecznie żadnej korzyści dla kredytodawcy, sądowi odsyłającemu nie wydaje się być wykluczona taka wykładnia art. 25 ust. 1 dyrektywy 2014/17/UE, iż na podstawie tego przepisu w odniesieniu do kredytów związanych z nieruchomościami nie powinna być zarządzona obniżka kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy. Taka interpretacja nie miałaby wpływu na interesy ochrony konsumentów, ponieważ ten właśnie obowiązek zwrotu przez kredytodawcę takich kosztów, których wysokość nie jest zależna od okresu obowiązywania umowy, mógłby prowadzić w rozumieniu art. 25 ust. 3 dyrektywy 2014/17/UE do rekompensaty wynikłych ewentualnie na skutek tego kosztów bezpośrednio związanych z przedterminową spłatą kredytu.
- 9 Odpowiedź na pytanie skierowane do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej przesądzi o rozstrzygnięciu sądu odsyłającego. W przypadku udzielenia odpowiedzi przeczącej na to pytanie, klauzula stosowana przez pozwaną instytucję kredytową odpowiadała stanowi prawnemu obowiązującemu do dnia 31 grudnia 2020 r., a zatem jej stosowanie nie mogło w żadnym wypadku

powodować powstania po stronie instytucji kredytowej obowiązku zaniechania. Gdyby natomiast odpowiedź była twierdząca, Oberster Gerichtshof (Sąd Najwyższy, Austria) musiałby odpowiedzieć na pytanie, czy, a jeśli tak, to w jaki sposób § 20 ust. 1 HIKrG we wcześniejszym brzmieniu może być interpretowany zgodnie z dyrektywą.

DOKUMENT ROBOCZY